

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

številka 1 / 2012

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida
letnik 11, številka 1 / 2012
ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.
Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>
Izdaja: [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik: [Marino Kačič](#)
Uredniški odbor / sodelavci: Brane But, Jože Gregorc, Metka Pavšič, Jure Srebrovič,
Slavica Zupanič

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranj nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo, prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev, strokovnjakov vseh podpornih služb in drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====
Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahteva jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestili avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščiten z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

=====

KAZALO

1. UVODNIK: Kakšna prihodnost čaka Zavod za slepo in slabovidno mladino Ljubljana?

Marino Kačič

2. AVTOPORTRET: Sebastjan Kamenik

Humorist

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: Spomini na Sirijo, kakršne ni več

Darja Leskovšek

4. INTEGRACIJA: Starševstvo in hendikep

Slavica Zupanič

5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Pogoji za upokojitev 2012

Brane But

6. TESTIRALI SMO: Moj telefon je lahko vodič

Jožef Gregorc

7. DOBRO JE VEDETI: Predstavitev knjige Dotik znanja: Slepí in slabovidni učenci v inkluzivni šoli

Roman Brvar

8. NAMIGI IN NASVETI: Učinkovito iskanje z Googlom – drugič, YouTube kot predvajalnik glasbe

Brane But

9. OGLASNA DESKA: Vabilo k aktivnemu Sodelovanju slepih in slabovidnih na področju likovne umetnosti

Katja Sudec

10. NOVIČKE: SkypeTalking

Jure Srebrovič

1. UVODNIK: Kakšna prihodnost čaka Zavod za slepo in slabovidno mladino

Ljubljana?

Avtor / urednik: *Marino Kačič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Novo vodstvo Zavoda za slepo in slabovidno mladino Ljubljana (bi) se lahko trudi za spremembo, a je malo verjetno, da se bo kaj spremenilo, če večina dejavnikov ni naravnana v smer sprememb. Z drugimi besedami: večina vključenih v določen sistem, mora želeti in si prizadevati za spremembo. Če je sistem posejan z malimi skupinicami in posamezniki, ki imajo drugačne, morda zasebne interese, in to dopuščamo, pa je možnost za konstruktivno spremembo vnaprej izključena. V tem primeru ostaja samo dvoje: da se vodstvo prilagaja »obolelemu« sistem ali pa da uporabi posebne metode »zdravljenja«.

Kaj je potrebno za spremembo nekega kolektiva?

Verjetno je prvo, kar nam pade na misel, vodstvo. Drži. Ampak, na spremembo mora biti pripravljen tudi kolektiv. V nasprotnem primeru se spremembam upira. No, vedno se spremembam upira, a če je bil do sedaj res ključni razlog v starem vodstvu, bo kolektiv imel sedaj interes za spremembe. Z nekaj motivacije, veliko komunikacije in prizadevanjem bodo skupaj presegle odpore, ki izhajajo iz okostenelosti, in dosegli postopne spremembe. Če pa ima večina (v skupinicah ali posamezno) še druge dodatne interese, se bo spremembam na vso moč uprla tako, da se bo izogibala reševanju starih/novih problemov in se ne bo hotela o tem pogovarjati ali se bo obnašala "kot da" ni problemov. Zakaj ta del ravna tako? Preprosto zato, da preživi tak, kot je.

Za razumevanje si lahko sposodimo prisposodbo s telesom, ki ima raka. Dokler je večji del telesa zdrav in le kakšna celica ali del tkiva samovoljna (rakava), je možna sprememba z običajnimi sredstvi (npr. sprememba prehrane, navad). Ko se rak razraste po telesu, še huje, če se to dogaja v vitalnih organih, potem je možnost za zdravljenje majhna. Če pa naj vendarle v takih primerih upamo na ozdravitev, potem je potrebno akutno zdravljenje. To je, najprej operativna odstranitev rakave tvorbe, nato pa obsevanje ali kemoterapija za uničenje preostalih rakavih celic.

Kako se lahko zdravi kolektiv?

Načeloma zelo preprosto: najprej skupaj pripraviti cilje reorganizacije in nato ukrepe za doseganje teh ciljev. Kdor formalno ali kasneje neformalno ni pripravljen delati v to smer, je kot rakava celica, ki dela zase, kar pomeni proti telesu oziroma rešitvam kolektiva. Najslabša možnost bi bila, če bi se obnašali, kot da do sedaj ni bilo nič posebnega oziroma »kot da« je bilo do sedaj vse v redu. To je lažno reševanje, tiščanje glave v pesek, kar je bilo že do sedaj prevladujoče. Podobno, kot v primeru, ko se obnašamo, sprenevedamo, da smo zdravi, v resnici pa nismo. Ko je telo tako bolno, se ne gre zanašati, da se bo pozdravilo samo od sebe. Če smo zaigrali ali

izigrali mehanizem samozdravljenja in je telo sedaj bolno, je potrebno akutno zdravljenje.

Če se kolektiv po odhodu večine otrok/mladostnikov v integrirano izobraževanje ni uspel preoblikovati v sodobno organizacijo, ki bi odgovarjala novim potrebam in sedanjim okoliščinam, ostaja vtis (tako pravijo nekateri), kot bi s kočijo vozili po avtocesti. Če je bilo sprejetih več napačnih strokovnih in organizacijskih odločitev, ki so pripeljale do tega, da ni razvitih ustreznih programov. Ni čudno, da večina staršev otrok in rednih šol, ki imajo otroka v integraciji, nočejo več sodelovanja ali se vsaj vljudno temu izogibajo. Temu primerno tudi zaposleni nimajo ustreznega dela in se logično pričakuje odpuščanje. Če se je namesto spodbujanja zdrave tekmovalnosti za večanje učinkovitosti in kakovosti dela bolj podpiralo medsebojno obračunavanje med člani kolektiva. Če se je finančno politiko, hote ali nehote vodilo tako, da je prišlo do infrastrukturnega nazadovanja, kljub sredstvom, namenjenim za to. Če ostaja sum finančnih nepravilnosti, morda zrelih celo za kazenski pregon (na to kaže pismo staršev, objavljeno v časopisu, iz zanesljivih virov pravijo, da tudi inšpekcijske ugotovitve), ni nerazumljivo, da je prevladujoče zaupanje staršev, donatorjev in drugih udeleženih na ničli. Če je torej zaupanje večine v kolektivu in zunaj njega doseglo dno oziroma se je prevesilo v popolno nezaupanje, dvom v smiselnost obstoja ter spoznanje, da je šlo vse skupaj tako daleč, da po tej poti ni več rešitve, potem je razumljivo, zakaj se je zamenjalo dosedanje vodstvo. A to ni dovolj.

Edini način, da bi ta ustanova kdaj spet imela ugled in delala za otroke in ne le zase (mišljeno aplikativno, ne le formalno), je, da se začne sistem korenito zdraviti. Podobno kot se začne zdraviti telo, ko ugotovimo, da se ne more ozdraviti samo. Prvi korak je bil storjen s spremembo vodstva, sedaj pa bi bilo potrebno spremeniti še organizacijo in delovanje kolektiva.

Kaj bi morali nemudoma storiti?

Razčistiti nepravilnosti, obtožbe (utemeljene in lažne) ter sume goljufij za nazaj. Kar jih je možno, znotraj in med seboj, ostalo pa po potrebi s pomočjo zunanjih pristojnih služb. Jasno je treba opredeliti cilje preoblikovanja sistema in operativne ukrepe za njihovo doseg. Vsakdo mora vedeti, kakšne so njegove naloge za doseg tega cilja, in odgovarjati, če jih ne opravi. Zato je potrebno preverjati ustreznost in učinkovitost. Kdor ne dela v dogovorjeno smer, dela proti. V tem smislu je nujno spodbujati in nagrajevati uspešna dejanja in sankcionirati neustrezna. Pomembno je, da so strateški in strokovni cilji opredeljeni skupaj s partnerji: na eni strani kolektiv, na drugi strani uporabniki in na tretji financerji ter stroka.

Sedaj, ob spremembi vodstva, se je odprlo krajše časovno okno (recimo kako leto), ko je morda zadnja priložnost za spremembo sistema po mirni poti. Če vodstvo ali zaposleni omahujejo in/ali odlašajo tovrstne spremembe, potem pristajajo, da se ohranja isto. Čakati in upati, da se bo kaj spremenilo samo od sebe, je drogiranje z lažnim upanjem. Prej ali slej bodo ti isti problemi pokopali najprej novo vodstvo, nato pa še sam kolektiv. Vedno manj dela bo, manj denarja, še manj zaupanja (ko bo splahnelo to prehodno zaupanje), postopoma bo več in več odpuščanj, nezadovoljstvo se bo stopnjevalo. Medsebojno podtikanje in obtožbe bodo rasle, kot gobe po dežju. Za tisto malo skupinico pa bo ostalo le vegetiranje v smislu »ne da se niti živeti niti umreti«. Ali si kdo to želi? Seveda si tega nihče ne želi, saj bi eno

moderno, učinkovito, strokovno inštitucijo te vrste v Sloveniji nujno potrebovali. Prav s tem namenom in za vzpodbudo v smer ustreznih sprememb je napisan ta članek.

Vendar, če naj v civilni družbi in zunanji stroki to verjamemo, bo treba kmalu odločno ukrepati. Začeti z zdravljenjem. Prvi rezultati se morajo pokazati v kratkem času, če že ne zamujajo. Tako bi v kolektivu imeli perspektivo, zunanje okolje bi pa postopoma pridobivalo zaupanje. Če pa ne bo prišlo do predlaganih sprememb, in ne bo bistvenega napredka v zeleno smer, ali še huje, če se bo prikrivalo neuspešnost in dosedanje nepravilnosti ali se bo izgovarjalo na preteklost, potem ni druge izbire (tako pravi sistemska teorija), kot da ustanova shira do konca. V tem primeru (s tako prihodnostjo) bodo morali zaposleni z vodstvom na čelu prevzeti to odgovornost. Upajmo, da bodo raje ubrali pot, ki vodi v boljšo prihodnost. Če pa se ne čutijo sposobni za to, je še čas, da povabijo take, ki bi to lahko izpeljali. Zgolj dobri nameni so izraz naivnosti. Je pač tako, da mora vsak nositi škornje v skladu z velikostjo svoje noge. A dajmo jim priložnost, da pokažejo, da so v pravih škornjih.

[Na vrh](#)

2. AVTOPORTRET: **Sebastjan Kamenik**

Humorist

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

Človek bi mislil, da ni lažjega kot kaj napisati o sebi, a ko moraš to storiti, ti glava kar naenkrat postane prazna in zazdi se ti, da ni nič takega, kar bi lahko povedal o sebi, da bi tvoja zgodba pritegnila bralce. Vse, kar napišeš, se ti zdi premalo zanimivo ali posebno. Pa vendar se le skušaš nekako zbrati in napisati tisto nekaj, kar bi najbolje opisalo tebe in tvoje delo.

Ne bom se v otroštvu preveč ustavljal, morda le toliko, da napišem, da sem se rodil pred triintridesetimi leti mami, ki si ni zaslužila te plemenite in najbolj opevane besede in očetu, ki me ni mogel imeti ob sebi, in, ker si staršev ne izbiraš sam, je bolje, če te izberejo drugi in imaš pri tem toliko sreče, da prideš v sicer preprosto, a duhovno bogato in zelo urejeno družino, kot sem to srečo imel sam.

Moja sreča ni trajala dolgo, vsaj popolna ni bila, saj sem s petimi leti odšel v zavod za slepo in slabovidno mladino, med sto drugih otrok, različnih karakterjev in iz različnih okolij in med vzgojiteljice, varuške in učitelje, ki pa vsi niso upravičili tega poslanstva. Naj nihče ne zameri, a povem to, kar mislim in to, kar sem občutil takrat in čutim danes. Še sedaj me zmrazi, ko se spomnim na stavek, ki so nam ga na ta ali drugi način vbijali v glave, ker v srca ga mnogim niso mogli vtepti, namreč, da je zavod naš drugi dom. Ne vem, kakšne predstave o drugem domu so imeli sami, a še zdaleč se te predstave niso ujemale z mojimi, seveda pa so bile vmes tudi svetle izjeme, ki jih še danes cenim in spoštujem in sem jim hvaležen, da so bile.

Po opravljeni osnovni in srednji šoli sem imel srečo, da sem kmalu dobil pripravništvo in kasneje tudi delovno mesto, zahvaljujoč dvema človekoma, ki ju še danes spoštujem in ju cenim, to sta bila, ne boste verjeli, kar dva Francija, eden Žerdoner, drugi Pungertnik, oba člana zveze slepih. Ker pa sam ne sodim med ljudi, ki bi se zadovoljili zgolj z delom v službi, sem začel brskati po sebi in pričela so se moja iskanja, iskanja samega sebe in iskanja tistega, kar bi me izpopolnjevalo in osrečevalo.

Vse skupaj se je začelo v srednji šoli z oddajo ODKLOP, ki jo je vodil znani igralec Borut Veselko, s katerim sva slepoto skušala predstaviti na drugačen in nič manj verodostojen način, kot so jo do tedaj predstavljali preko televizije in radia. Prepričan sem, da nama je to uspelo, saj je bila ta oddaja med vsemi oddajami serije ODKLOP med tremi najbolj gledanimi po njihovih meritvah. Da je bilo temu res tako, pričajo doživljaji, saj me še po petnajstih letih od snemanja te oddaje ustavljajo ljudje na cesti, v lokalih in še kje in povedo, da se me spomnijo ravno iz oddaje ODKLOP. Scenaristka Urška Krišelj pa je kriva, da se je moja zgodba znašla v knjigi 13 Odklopljenih in tako zares ne bo nikdar pozabljena, saj kar v knjigah piše, se menda nikdar ne izbriše.

A vse to me je le gnalo naprej, nisem namreč človek, ki bi živel na lovorikah preteklosti, kmalu sem z gledališčem slepih in slabovidnih Nasmeh okusil lepoto igrane besede in moč odrskih desk ter vzdušje navdušenega občinstva. Z igro

Namišljeni zdravnik smo prepotovali dobršen del dežele in pokukali malo tudi čez njene meje, odigrali smo malo več kot trideset ponovitev. Glavna vloga v tej igri mi je dala vedeti, da nekaj zmorem in to je največ, kar ti ena stvar lahko da, poleg tega, da me je z nastopi povsem zastrepila in zasvojila.

Kot otrok se nisem rad podil za žogo, plezal po drevesih in počel sto in sto vragolij, ki jih počno polnočuteči otroci. Moj svet je bil zožen na eno škatlo, ki se ji pravi radio, a ne glede na ožino te naprave se mi je preko nje odprl nov svet, pisan, drugačen, a najbolj privlačen. Že kot otrok sem si na kasete snemal svoje radijske oddaje, spomnim se celo, da sem očeta intervjuval, kako je delati v proizvodnji. Ko pa sem odrasel, sem ugotovil, da če si nekaj zares želiš in v nekaj močno verjameš, zagotovo uspeš. Tako sem okusil tudi sladkost dela na radiu, se spoprijateljil z radijskim mikrofonom in brez sramu priznam, da me je mikrofonski zasvojil. Šest let sem honorarno delal kot radijski voditelj, nekaj časa tudi kot glasbeni urednik. Na srečo so nekateri med radijskimi sodelavci verjeli v moje zmožnosti in sposobnosti in sem jih lahko zaradi tega še bolj razvijal. Tako rekoč samostojno sem vodil celotni program, v brajevi pisavi prebral obvestila, vreme, novice, male oglase pa sem lahko na primer sprejemal kar na pamet, zahvaljujoč mojemu spominu. Res je, da mi je pri branju daljših prispevkov pomagala tehnika, saj me je lahko tonski mojster vnaprej posnel in izrezal vse napake. Nikdar pa nisem pozabil na svojo populacijo, saj sem poskrbel, da se je v etru znašlo mnogo slepih in slabovidnih, ki so v življenju kaj dosegli, pa tudi tistih, ki so za slepe in slabovidne kaj naredili.

Pa so prišli težki časi za manjše radijske postaje, nekaj jim je k propadu pomagala recesija, še več pa njihovi nesposobni vodje, ki so videli le kapital, interesa lokalne javnosti pa ne. To so izkoristili medijski magnati, jih pokupili, njim nevšečen kader pa odpustili. Ni mi treba posebej razlagati, da sem se med odpuščenimi znašel tudi sam,

Ne smem pa pri svojem delu pozabiti na skupino slepih najstnikov, ki so si naredili posrečeno ime SLEPI POTNIK, ki so nekaj let nazaj zasloveli s hitom Ljubezen na prvi dotik. Z gospo Aksinjo Kermauner sem bil vedno v dobrih odnosih, saj ni videla le mojega problematičnega značaja, pač pa tudi to, da se med tem trnjem skriva tudi cvetje. Prosila me je za pomoč pri promociji skupine. Šlo pa je tako daleč, da so si me najstniki sami izbrali za neke vrste managerja skupine in da so gospo Aksinjo v en glas prosili, naj bom to jaz. No in splačalo se je, ne toliko po denarni plati, kajti za svoj trud nisem želel niti centa, niti česar koli drugega, pač pa se je splačalo po vzajemnem zadovoljstvu, ki smo ga z nastopi užili prav vsi. Pot nas je vodila po vsej Sloveniji, a uspeli so nam tudi večji meti, kot so nastopi kar dvakrat v Zagrebu in pa nastop za naše rojake v Berlinu, kjer je bila skupina Slepí potnik zares v središču pozornosti. Ne s sakralno pesmijo, pač pa s svojimi pesmimi pa je nastopila tudi pri dvojezični sveti maši, ki jo je vodil vsem dobro poznani duhovnik Izidor Pečovnik Dori, ki ga je skupina navdušila in je želel, da to navdušenje prevzame tako nemške kot tudi slovenske vernike. In jih tudi je in to dobesedno.

V življenju sem vedno nastradal zaradi predolgega jezika, tega me ni sram, saj se zavedam, da četudi sem kaj povedal na neprimeren način in na nepravem kraju, sem povedal zato, ker sem tako mislil in se nisem skrival za leporečjem in lažnimi načeli. Ta svoj dar dolgega jezika pa sem izrabil tudi sebi v prid in postal neke vrste humorist ter animator na različnih prireditvah. Prijavil sem se tudi na avdicijo radia Slovenija za humorista na oddaji Koncert iz naših krajev in bil soglasno sprejet s strani strokovne

komisije, ki so jo sestavljali Sašo Hribar, Boris Kobal in Toni Gašperič, ki na področju humorja res nekaj veljajo. Njihov soglasni izbor me je presenetil in hkrati prepričal, da vztrajam naprej in trosim med ljudi dobro voljo, čeprav se je sodelovanje z radijem Slovenija že končalo.

Moja suverenost pri nastopanju in verjetno še kaj pa je prepričala tudi znano slovensko pevko Tanjo Žagar, da me je povabila k sodelovanju kot moderatorja njenih samostojnih koncertov in tudi kot humorista. Za sabo imam že okoli 60 nastopov z njo, kar je svojevrsten rekord, saj noben glasbeni izvajalec na koncertih nima tolikokrat istega voditelja. V petnajstih letih poznanstva pa sva postala tudi res dobra prijatelja. Mojemu delu pa se je posvetil tudi Tanjin manager Miki Šarac, ki mi bo pomagal, da moje delo spozna še več ljudi in v kratkem naj bi izdal humoristični cd, na katerem bo moj humor vključno s skladbami, za katere sem prispeval besedila. Zadnje čase se namreč pojavljam tudi kot tekstopisec in v javnosti je že deset skladb z mojim besedilom. Ta cd bo ljudem nosil dobro voljo, ki jo v tem norem tempu primanjkuje, meni pa pomagal, da bom lažje prebrodil finančne težave ob izgubi službe. Po dvanajstih letih poštenega dela sem namreč ostal na cesti iz poslovnih razlogov, kot direktorji lepše poimenujejo svoje mahinacije in kraje.

Aktivno sodelujem tudi v Združenju prijateljev slepih, kjer se včlanjujejo tisti, ki želijo kaj narediti za korist slepih in slabovidnih. Sam sem navzoč pri treh projektih. Sodelujem pri osveščanju otrok o slepoti, ki ga združenje izvaja za učence osmih in devetih razredov slovenskih osnovnih šol. Pri čarobnem decembru kot Božiček, Miklavž ali dedek Mraz obiskujem slepe in slabovidne otroke in jim pričaram nekaj veselja in jim prižgem iskrice v očeh, na lička pa narišem nasmeh. Pred letom in pol sem prevzel še funkcijo predsednika literarnega foruma BISERI SAVINJE, ki združuje slepe in slabovidne pesnike in pisatelje. V tem forumu organiziramo aktivnosti na tem področju, vsako leto pa organiziramo tudi mednarodno srečanje slepih in slabovidnih literatov, ki je bilo lansko leto že sedmo po vrsti. To je edinstveno tovrstno srečanje tako v naši državi kot tudi v Evropi, če ne celo v svetu. Gre pa velika zasluga za vse te projekte in tudi moje sodelovanje pri njih gospodu Zvonku Perliču, častnemu predsedniku združenja in idejnemu vodju vsega skupaj.

No, pa sem prišel do konca. Mnogi, ki boste to brali, boste rekli hvala Bogu, mnogi boste morda preleteli ta avtoportret celo z neke vrste zanimanjem, mogoče pa bo kdo podoživel moje veselje in navdušenje ob vsem, kar sem in še zares rad počnem. Ne vzemite tega kot samohvalo, ker samovšečnosti ne poznam, veselite se mojih uspehov, kot se jih sam, saj vem, da če je meni kar nekaj uspelo, to lahko uspe tudi vsakemu med vami, če si uspeha zares želite in na tem, da uspete, tudi delate. Zgodba o mojem delu pa naj prepriča tudi vse tiste, ki o meni in mojem delu nimajo najboljšega mnenja, saj nočem, da ga spremenijo, le opazijo naj tudi svetlo plat vsega skupaj. Vsakemu posebej, hkrati pa vsem skupaj pa se naj zahvalim mojim prijateljem, ki ste mi kakorkoli pomagali, ne bom vas našteval, ker bi lahko koga izpustil. Lahko pa rečem, da bi brez kogarkoli med vami, ki ste mi prekrizali pot mojega življenja, bilo moje življenje nepopoln mozaik.

[Na vrh](#)

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: **Spomini na Sirijo, kakršne ni več**

Avtorica: *Darja Leskovšek*

Urejanje rubrike in lektoriranje: Metka Pavšič

[Pošlji komentar](#)

Po birokratskem postopku na meji smo vstopili v Sirijo in dobili simpatičnega sirskega vodiča Ahmeda in sirski avtobus, ki je imel to posebnost, da je klima delala na polno ali pa sploh ne.

V Damasku smo bili nastanjeni v hotelu nasproti železniške postaje, podaljška Orient ekspresa. Zelo nobel postaja in nobel sprejemnica v hotelu v viktorijanskem slogu, hodniki in sobe pa uborni in dotrajani kot ljubljanski kolizej. Hoteli smo doživeti vrvež damaščanske tržnice, ki se tukaj imenuje suk, a smo ugotovili, da je v Danasku zelo malo trgovcev kristjanov, ki delajo tudi ob petkih. Muslimani so ta dan prosti in se posvečajo družini. Komaj smo uspeli menjati denar in kupiti kako prepotrebno malenkost. Prva atrakcija se nam je tako izmuznila, a Damask ima še mnogo drugih pomembnih stvari. Za obisk Omajadske mošeje so vsem ženskam nataknilo sive halje s kapucami. Hudo vroče je bilo v tej opravi. Mošeja je prekrasen, veličasten objekt precejšnjih dimenzij. Je iz 7. stoletja in je bila postavljena kot model za vsa ostala islamska svetišča do danes. Ima odprto dvorišče, ki je mesto srečevanja s prijatelji in znanci. Pred njo je bil na istem mestu Jupitrov tempelj in nato krščanska cerkev.

Ker je bil petek, je bilo povsod polno ljudi, ki so se sprehajali, otrok, ki so se podili in igrali, družin, ki so posedale po tleh in se pogovarjale ali malicale. Le v prostoru, kjer je mihrab, so ljudje zbrano molili, moški povsem spredaj, ženske daleč zadaj. Posebnemu čaščenju smo bili priča ob relikviariju Janeza Krstnika in pa v šiitski kapeli, kjer so ženske glasno objokovale smrt mučenca Hasana. V čudoviti novi beli šiitski mošeji pa smo si morale nataknilo črne halje, da smo se povsem spojile z množico domačink. V njej je sarkofag in kapela prepolna zlatega okrasja. Damask je staro mesto, ki je obstajalo že v grškem in rimskem času. Za kristjane je pomembno, ker se je v njem spreobrnil sv. Pavel in iz preganjavca postal goreč kristjan, ki je širil novo vero po Bližnjem vzhodu. Še danes je v Siriji nekaj mest in vasi, pa tudi delujočih samostanov, kjer je krščanstvo še živo. Obiskali smo samostan v gorski vasi Malula, kjer še edini ohranjajo jezik, ki ga je govoril Kristus, aramejščino. Te vasi so v gorah, odmaknjene, kjer ni dobrih pogojev za življenje, malo rastja, poleti vroče in pozimi mraz. Na tako odmaknjenem kraju v gorah je v pečine stisnjenih nekaj kamnitih zgradb samostana Mar Musa, ki nas je prenočil naslednjo noč. Do njega smo se po kamnitih stopnicah vzpenjali vsaj 1 uro. Vse je skromno, improvizirano, vstopna odprtina je visoka kamaj kak meter, tako da lahko vstopiš le po kolenih. V njem delajo mladi prostovoljci iz vsega sveta in pomagajo pri delu v kuhinji in pri oskrbi, saj gostijo mnoge romarje. Mi smo se tam očitno pojavili kot motnja, bili smo premalo poduhovljeni in preveč številčni za opatove slabe živce, ki nam je razburjeno razlagal, kako da niso hotel, pa še nekaj o denarju. Mislim, da so ga potolažili šele naši dodatni prostovoljni prispevki! Slikovit in čaroben kraj, a zapustili smo ga zmedeni, saj smo doživeli najbolj mučen dogodek na vsem potovanju.

V bližini sirske sredozemske obale stoji na visoki neosvojljivi pečini še en pomnik neverjetno bogate in pomembne zgodovine Bližnjega vzhoda. To je mogočen in obnovljen križarski grad Krak de Chevalier. Takrat v 12. stoletju je Evropa presežke svoje moške moči usmerila v ponovno osvajanje svete dežele in pri tem prinesla domov mnogo dosežkov tedaj zelo napredne arabske kulture, tam pa pustila tudi precej svojih genov. Tako ni nobena posebnost videti modrookega ali svetlolasega Sirijca še danes.

Iz gorate puščavske notranjosti smo se premaknili v čudovito zelene in rodovitne, pa tudi gričevnato razgibane kraje sredozemskega zaledja, kjer je tudi vode dovolj. Tu je podnebje prijazno, zato radi sem zahajajo bogataši iz arabskega sveta, da se umaknejo neznosni vročini. Za kontrast križarskemu gradu, ki so ga obnovili Francozi, pa stoji Saladinov grad na čudoviti naravni točki nad sotočjem dveh rek neobnovljen. Je pa zato Saladin tisti narodni junak, ki je združil arabska plemena in ga še vedno zelo častijo.

Prečkali smo gorski masiv neverjetno podoben našemu predalpskemu svetu, le da smo med belimi apnenčastimi skalami videvali nizke cedre in rastje precej podobno sredozemskemu, pa tudi mnogo cvetoče žuke je bilo vmes. Naslednji postanek je bila Apameja, kjer smo med ruševinami med opoldansko pripeko izmerili rekordnih 46 stopinj. Nedaleč od tu leži ob pomembni reki Orontes zelo tradicionalna Hama. Naseljena je od neolitika naprej, v rimskih časih pa so se domislili posebnega sistema namakanja višje ležečih polj. Ogromna vodna kolesa se še danes cvileče in škripajoče vrtijo in pršijo vodo daleč naokoli. Nekoč je na vsaki prečki viselo vedro in zlivalo vodo v akvadukt. V mestu je ob našem obisku potekal festival pomladi, kar je pomenilo, da je proti večeru, ko je sonce malo omagalo, prišlo na plano vse, staro in mlado in se družilo in se sprehajalo med stojnicami. Tam je bilo vse od pralnih strojev do oblek po zadnji sirski modi, le spominkov za turiste nikjer. Kupila sem galabejo za 500 sirske funtov, kar je približno 7 evrov. Prijazne domačinke so mi še pomagale izbrati primeren šal in me naučile, kako se ga pravilno namota okoli glave. Vsi so nas prijazno in radovedno opazovali, otroci so kar naprej fehtarili, naj jih slikamo, da ni kazalo drugega, kot da skrijem fotoaparata.

Zopet smo zapuščali plodne doline ob rekah in se pomaknili v notranjost proti Palmyri, znamenitemu mestu v oazi, ki je doživelo velik razcvet v rimskem času, ko je arabska kraljica Zenobija uspela mesto za krajši čas iztrgati Rimljanom. Palmyra je bila zelo bogata, nastala je na karavanski poti in še danes vidni ostanki templjev in slavolokov so resnično impozantni. Danes je to mesto na robu puščave in njena oaza je kot zeleno oko sredi kamenja in peska. Beduini, ki tu živijo, znajo gospodariti z vsako kapljo vode. V ograjenih parcelah gojijo oljke, palme, granatna jabolka in vsako drevo ima okoli debla jarek, v katerega dovajajo vodo. Na robu oaze je postavljen beduinski tabor z več velikimi šotori za vsaj 30 ljudi. Tu smo na penastih blazinah domovali dve noči. Prvič smo doživeli, da so prišli do nas otroci in prosili za bakšiš, prvič smo se srečali s krdelom prestrašenih, a ljubeznivih psov, ki so jim naši gostitelji namesto kosa kruha zalučali kamen. Zvečer so nam pripravili ob ognju kaj čuden folklorni nastop z dvema najstniškima Cigankama, ki sta vabili moške k plesu in ob tem takoj omenjali denar. Celo alkoholne pijače so pripeljali v tabor in jih strahovito drago prodajali. Posebno doživetje so bile sanitarije, to je bil kontejner z dvema školjkama za sto ljudi in kakšnih 500 litrov vode na strehi. In nekaj vrlih sopotnikov je izkoristilo priložnost in se celo stuširalo. Saj kar ne morem verjeti!

Prav z veseljem sem se pobrala iz tega kraja in res nas je čakalo krasno doživetje ob Evfratu. Šli smo se kopat na ogromno Asadovo akumulacijsko jezero. Ko smo se razgledovali, kaj in kako do vode, kje se preobleči in kje pustiti stvari, so nas medse povabili domačini, ki so imeli piknik pod enim od dveh evkaliptusov. Družina 5 možakov med 25 in 40 leti nas je pogostila z jedmi iz žara in vsem ostalim, kar so imeli s seboj. V bližnji restavraciji smo hoteli še skupaj spiti čaj za slovo, a se je takoj vmešal natak in preprečil, da bi se vsedli skupaj. Še danes ne razumem, kaj je bilo spornega v druženju 5 zahodnjakov, 2 moška in 3 ženske, vsi okoli 60 let in 5 malo mlajših Sirijcev.

Večer smo preživel v bližnjem mestu Raqa, v lokalni, kjer smo bili 4 Slovenci edini gostje in so nas lastniki, 6 bratov takoj vzeli za svoje. Brez znanja ene besede angleščine smo se ves čas nekaj menili, se smejali, se slikali, jedli za sirsko kuhinjo prav okusno hrano in za povrh še pili kavo in čaj in kadili šišo. Le račun je bil malo višji, kot je bilo spočetka dogovorjeno, saj so njihove številke tako »čudne«. Pa če dobro pomislim, je šlo pri tem striženju le za 1 evro po osebi.

Ostalo nam je le še eno mesto v Siriji, Aleppo, kamor smo spet prišli v petek in tako s sukrom ni bilo nič. Čudovita citadela nad mestom ni mogla popraviti vtisa, da je mesto dokaj zanemarjeno in umazano, da ne rečem smrdljivo. Od presenečenja so nam oči izstopile iz jamic, ko smo pred pekarno opazovali Arabca, ki je sedel na tleh in s tal pobiral kruh, ki je bil lep eden poleg drugega položen na tla. V rokah je držal vrečko in kruh pakiral! Takoj nam je bilo jasno, od kod naše težave s prebavo...

To mojo neverjetno sirsko dogodivščino zaključujem z dogodkom, ki mi bo ostal za vedno v spominu. V nekem zakotnem mestecu sem se vračala k avtobusu. Rada bi prečkala cesto, a se je približeval mlad fant na motorju, zadaj je sedela mladenka. Dečko je zapeljal k meni, se mi široko nasmehnil in mi podal velik zapakiran piškot. Še pomahal je in odpeljal. Ob takšni pozornosti lahko zahodnjaka, vajenega vsakodnevne mestne brezbržnosti, skoraj zadene kap. Pri nas so tako prijazni lahko samo majhni kužki!

Arabski svet je v vseh porah in velikih poglavjih življenja tako zelo drugačen od našega, da se sprašujem zakaj tako velike razlike. Razglabljam o zgodovinskih vzrokih, a gotovo premalo poznam stvari, da bi jih lahko res razumela. To je bil vedno precej enoten prostor, današnje države so nastale šele v 20. stoletju. Nепrekinjena poselitev od paleolitika dalje priča o primernosti in pomembnosti skozi vso zgodovino. Tu so imeli pomembne postojanke Grki z Aleksandrom Velikim in Rimljani, ki so pustili čudovita mesta, ki jih danes opazujemo kot ruševine predvsem zato, ker je to področje seizmično kar zelo aktivno. Z začetkom našega štetja se je tu pojavilo krščanstvo in se hitro širilo čez ves ta prostor. V bizantinskem obdobju postane državna vera vse do takrat, ko se v 7. stoletju pojavi islam, ki s svojimi idejami nagovarja in vnaša red v življenje nomadov. Tedaj je bila ustanovljena Omajadska dinastija in Damask je postal močan center nove vere in mogočno kraljestvo od Španije do Inda. Za tisti čas je značilna verska toleranca, ki se je končala s prihodom Abasidov iz Perzije in Mezopotamije. Od 8. do 13. stoletja so uspeli ta prostor povsem islamizirati, zatreti lokalne jezike, aramejščino recimo, in vpeljati arabščino in izriniti krščanstvo v nekaj enklav, ki pa živijo še danes. Islam je postal osnovni in edini življenjski model. Postal je vera in tradicija in odgovor na vsa vprašanja in izzive

življenja do danes. Nekdaj napredne kulture, ki so ves čas zgodovine živele na prepihu raznih osvajalcev in bile stičišče mnogih karavanskih poti, kjer se niso pretakale samo dobrine, pač pa tudi ideje in nova spoznanja, so se uspele ograditi od vsega novega in se obrniti v svoje male skupnosti in živeti le po islamski knjigi vseh knjig, Koranu. Križarski pohodi so 200 let vnašali nemir v te kraje, a Saladin je v 13. stoletju združil vse Arabce od Bagdada do Kaira in porazil križarje, dokončno pa so opravili z njimi Mamluki. Sledili so Osmani, ki jih poznamo tudi iz naše zgodovine. To obdobje je trajalo do konca 1. svetovne vojne, ko so se Turki postavili na napačno stran in za to krepko plačali. Arabcem so zavezniki obljubili samostojno državo, a so obljubo pojedli in si razdelili vplivna območja. Postavili so umetne meje. Libanon in Sirija sta padla pod Francoze, Palestina in Jordanija pod Britance, do prave neodvisnosti je prišlo v Jordaniji leta 1939, v Siriji pa 1946. Turbulentno politično življenje tega dela sveta od tedaj naprej lahko redno spremljamo. Ljudje pa mirno živijo svoj tradicionalni vsakdan, ki se malo spreminja skozi stoletja. V Jordaniji imajo razsvetljenega monarha in država živi v miru s sosedi in ljudem gre mnogo bolje kot v sosednjih državah. Sirija ima diktatorskega predsednika, že dolgo istega in politična svoboda in boljše življenje ostaja pred vrati.

[Na vrh](#)

4. INTEGRACIJA: Starševstvo in hendikep

Avtor: *Slavica Zupanič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Razprava, katere vrste družina je tista prava, v Sloveniji v zadnjem času dviguje precej prahu. Številnim civilnim iniciativam bi že zdavnaj moralo biti jasno, da je to lahko le »srečna družina«, pa naj bo tradicionalna ali pa ona, ki štrli iz povprečja slovenske zakrknjenosti. Da med slednje spada tudi družina s hendikepiranimi starši, sem dostikrat občutila na lastni koži. Nekih teoretskih raziskav, kako otroci doživljajo odraščanje v taki družini, s kakšnimi težavami se srečujemo hendikepirani starši, pri nas še ni bilo narejenih, v praksi pa ima vsak od nas svojo zgodbo. Skrajni čas pa je že, da okolica in družba zavržeta na smetišče miselnost, da invalidi nismo kompetentni starši.

Boj se začenja

Že v nosečnosti sem ugotovila, da imam okrog sebe kar nekaj ljudi, ki so pripravljene brezmejno deliti nasvete in mnenja; od zaskrbljenih, da bo otrok glede na moj slab vid zame prevelika obremenitev, pa do tistih, začinjnih z zlobo, da otrok še shodil ne bo, pa bo že moral skrbeti za mamo. Vsem sem se prijazno zahvalila za skrb in jim svetovala, da naj vsak pač rešuje svoje probleme. So pa številni od njih čez leta priznali, da so se zmotili.

Po rojstvu hčerke sem brez posebnih ovir, seveda na način, prilagojen svojemu ostanku vida, opravljala nego otroka in vsa ostala gospodinjska dela. Še največ težav v predšolskem obdobju mi je povzročalo striženje nohtov pri otroku in uši, ki jih je hči kar nekajkrat prinesla iz vrtca. Pri tem mi je neutrudno pomagala moja bivša sosedka, ki je cele ure presedela in brskala po hčerkinih laseh. Čeprav je bila to zares iskreno dana pomoč sosede, sem jaz pri sebi imela občutek večnega dolžnika. Ta kompleks podrejenosti zaradi najrazličnejših »uslug« je bil kar moj stalni spremljevalec, zato sta samostojnost in neodvisnost postala osnovno življenjsko vodilo. Pri sprejemu v vrtec sem imela kar malo sreče. Ko je namreč vzgojiteljica ugotovila, da vidim tako slabo, da ob prihodu po otroka ne opazim, kje se ta nahaja v tistem trenutku, mi je kar sama predlagala rešitev. Če me hči ni opazila, jo je vzgojiteljica opozorila na mojo prisotnost. Zelo zanimivo pa je bilo v zdravniških ordinacijah, ob vsakem prvem obisku pri nekem zdravniku je bila najprej v ospredju moja očesna diagnoza, šele potem otrokova bolezen. Dostikrat sem se spraševala, kdo je pacient v otroškem dispanzerju, jaz zaradi slabovidnosti ali otrok z vročino.

Predšolska leta moje hčerke so bila enkratno in nepozabno obdobje, zaznamovano z brezskrbno preživetimi popoldnevi na igriščih. Mamice smo sklepale prijateljstva ob klepetu, otroci pa ob igri, marsikatero od njih drži še danes. Ker moramo starši opozarjati svoje otroke tudi na nepravilnosti pri igri, nastane problem, če ne moreš spremljati otrokovega početja na določeni oddaljenosti, ker ga pač ne vidiš. Zato sem se z mamicami dogovorila, da so me ob skrajnih situacijah opozorile, sicer pa sem medsebojne spore prepuščala v rešitev kar otrokom samim. Edini izstopajoč dogodek na igrišču je bil z znano slovensko novinarko. Otroci so se prerivali po peskovniku in nekaj jih je pristalo v pesku, med njimi tudi njen sin. Gospa je takoj pristopila k meni

in na ves glas razlagala pred vsemi, da je moja hči njenega sina porinila v pesek, da je zdaj ves umazan, da se je to zgodilo, ker pač jaz zaradi invalidnosti ne zmorem obvladovati početja svojega otroka in da bo naslednji dan šla k svetovalni službi. Takoj sem jo potolažila, da lahko tudi jaz grem k njenemu šefu, ker slovenski mediji pač ne potrebujejo novinarjev z tako pičlo etiko.

Precej veselo in zabavno je bilo tudi pri nas doma, v bistvu je bilo tu zbirališče otrok ob slabem vremenu. Igrali smo družabne igre in pekli šmorn, ali kot se mu pravilno reče, cesarski praženec, zato smo temu druženju dali naziv »šmorn party«. Še na cesarskem dvoru ga niso spekli toliko, kot jaz v tistem obdobju. Otroci so ob tem imeli možnost spoznati prilagojene družabne igre za slepe in videti, da tudi hendikepirane mamice opravljajo gospodinjska opravila. Zelo pomembno je, kako te stvari predstavimo otrokom, ti sprejmejo to kot dejstvo, ki se v kasnejših življenjskih obdobjih le stežka spremeni. Zato sem iskreno vesela, da imam še danes možnost preko projekta Bontonček informirati in ozaveščati mlade po šolah o življenju na malo drugačen način.

Kot se je hitro bližal čas otrokovega vstopa v šolo, je z enakim tempom kopnel ostanek mojega vida. Zgodilo se je sredi šolskega leta, ko je bila hči v prvem razredu. Poleg premagovanja stresa, šoka in praktičnih ovir sem največ pozornosti posvetila temu, da bi bil otrok čim manj prizadet zaradi moje izgube vida. Prvo in zelo kruto spoznanje ob tem je bilo, da je med videti malo in ne videti zelo velik preskok, drugo pa, da v danem trenutku ni bilo ne organizacije, ne strokovne službe, na katero bi se lahko obrnila. Pri matičnem društvu slepih in slabovidnih mi je takratni predsednik zagotovil, da nisem prvi tak primer in pri tem zagotovu je tudi ostalo.

Da zares naredim vse najbolje za svojega otroka, sem se nekega dne odpravila do svetovalne službe na osnovni šoli, z namenom, da jih zgolj obvestim o svojem stanju. Tako strokovnega pristopa kot ta dan nisem kasneje nikoli več doživela, najprej obilica pomilovanja in usmiljenja, nato pa dva pametna nasveta; prvi, da je potrebno otroka nemudoma vsaj za 14 dni odstraniti od doma, drugi, s strani socialne delavke pa, da bi bilo bolje dati otroka v rejništvo. Ne morete si zamisliti, kako razočarana in ponižana sem odhajala iz šole, a hkrati mi je ta dogodek vlil novih moči in energije. Čez dobro desetletje sem omenjeno socialno delavko, takrat že upokojeno, srečala v neki trgovini. Seveda jo je takoj zanimalo, kako je s hčerko. Ko sem ji povedala, da končuje gimnazijo in da je uspešna športnica, je gospa z velikim socialnim čutom ponosno izjavila: »Je že prav, da ste takrat ravnali, kot smo vam svetovali.« Kar verjeti nisem mogla svojim ušesom, ali se ženska dela norca, ali pa jo že daje demenca.

Res je slabo, če so ljudje brezбриžni; če so pa preveč skrbni, pa tudi ni vedno dobro. To se je izkazalo, ko me je neka učiteljica na roditeljskem sestanku zaskrbljena vprašala, če vem, da ima moja hči pramena. Po mojem odgovoru se je verjetno odločila, da mi v bodoče takih vprašanj ne bo več postavljala.

Sicer pa so šolska leta tekla dokaj uspešno, ni bilo ne učnih ne vzgojnih težav in zato tudi nasvetov šolske svetovalne službe nisem več potrebovala. Razmere so se kar naenkrat začele urejati; s pomočjo bele palice se je povečala moja samostojnost tudi zunaj doma. Organiziranje spremstev pa je takrat povzročalo še precejšnje težave. Uspehi so neposredno dvignili mojo samozavest in me pripeljali do ugotovitve, da ko

sprejmeš sebe takšnega, kot si, takrat te bolje sprejme tudi okolica, torej dobesedno rasteš v svoji notranjosti. V komunikaciji je bilo čedalje več asertivnosti (odločnosti), prednostna lestvica življenjskih vrednot se je nekoliko spremenila in dokoplješ se do številnih spoznanj, nemalokrat zelo grenkih. K vsemu temu je veliko prispevala tudi hči, ko je znala sovrstnikom vedno na ustrezen način predstaviti mamino drugačnost. Možnosti, da to spoznajo na lastne oči, prav tako ni manjkalo.

Zdaj, ko je hči tik pred zagovorom svoje diplomske naloge, sva zares obe odrasli, četudi v enostarševski družini, z dodano vrednostjo hendikepa.

[Na vrh](#)

5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: **Pogoji za upokojitev 2012**

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

Oglejmo si nekaj najpomembnejših pogojev za pridobitev in odmero pokojnine v letu 2012, ki jih določa Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (uradno prečiščeno besedilo ZPIZ-1-UPB 4, Ur. l. RS, št. 109/06).

1. uveljavljanje pravice do starostne pokojnine

A) Ženske

Ženske se lahko v letu 2012 upokojijo, če imajo:

- 57 let in 4 mesece starosti in 37 let 9 mesecev pokojninske dobe (lani 57 let in 37 let 6 mesecev) ali
- 61 let starosti in najmanj 20 let pokojninske dobe ali
- 63 let starosti in najmanj 15 let zavarovalne dobe.

B) Moški

- 58 let starosti in 40 let pokojninske dobe ali
- 63 let starosti in najmanj 20 let pokojninske dobe ali
- 65 let starosti in najmanj 15 let zavarovalne dobe

2. Znižanje upokojitvene starosti

A) Zaradi vzgoje otrok

Zaradi najmanj petletne vzgoje in skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, se v letu 2012 v primeru skrbi

- za enega otroka lahko starost zniža za 6 mesecev in 15 dni,
- za dva otroka za 16 mesecev in 8 dni,
- za tri otroke za 29 mesecev in 8 dni ter
- za vsakega naslednjega otroka še za 16 mesecev in 8 dni.

Pri tem starostna meja za žensko ne more biti nižja od 53 let, za moškega pa 58 let. O tem, kdo bo uveljavljal tako znižanje, se starša dogovorita.

B) Zaradi dela pred 18. letom starosti

Takšno znižanje lahko uveljavljalo le ženske. Samo ženskam, ki se nameravajo upokojiti pri starosti 57 let in 4 mesece ter s 37 leti in 9 meseci pokojninske dobe, se lahko navedena starost zniža, če so bile obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovane, še preden so dopolnile 18 let starosti.

Starost se zniža za 11 mesecev za vsako leto (lani 10), prebito v obveznem zavarovanju pred dopolnjenim 18. letom starosti, če je obdobje krajše od enega leta, pa enajst dvanajstin tega časa.

Tudi v tem primeru se starost ne more znižati pod 53 let.

3. Dodana doba

Za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine se poleg delovne dobe in dokupljene dobe, lahko upošteva tudi dodana doba (npr. čas zaključenega študija, dejanski čas obveznega vojaškega roka, čas prijave kot iskalec zaposlitve ali brezposelna oseba ipd.).

V letu 2012 se upravičencu za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine lahko upošteva enajst mesecev za posamezno leto obdobja (lani 10), ki se šteje v dodano dobo (npr.: za tri leta študija se šteje 33 mesecev).

Dodana doba vpliva le na izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine, ne pa tudi na njeno višino, saj se odstotek za odmero starostne pokojnine določi brez upoštevanja dodane dobe. Dodana doba se ne šteje v delovno dobo.

4. Družinska pokojnina za starše, brate in sestre

Starši, ki jih je umrl otrok preživel do svoje smrti, v nekaterih primerih pridobijo pravico do družinske pokojnine. Tako mora mati v letu 2012, ob smrti otroka, ki jo je preživel, dopolniti starost 56 let in 6 mesecev (lani 56 let), oče pa 58 let.

Bratje in sestre umrlega zavarovanca, ki jih je preživel do svoje smrti, pridobijo pravico do družinske pokojnine, če izpolnjujejo pogoje, ki so določeni za otroke, ali pogoje, ki so določeni za starše umrlega zavarovanca.

5. Vdovska pokojnina

Vdova in vdovec bosta v letu 2012 pridobila pravico do vdovske pokojnine, če bosta ob smrti svojega partnerja dopolnila starost 53 let. Če navedene starosti ne bosta dopolnila, dopolnila pa bosta starost 48 let, bosta pridobila pravico do vdovske pokojnine z dopolnitvijo starosti 53 let.

V primeru, da vdova ali vdovec ob partnerjevi smrti nimata statusa zavarovanca pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pridobita pravico do vdovske pokojnine, če ob smrti partnerja dopolnita 48 let starosti. Če vdova brez statusa zavarovanca ob smrti partnerja navedene starosti ni dopolnila, dopolnila pa je starost 45 let, bo lahko pridobila pravico do vdovske pokojnine z dopolnitvijo starosti 48 let.

Pod določenimi pogoji se lahko poleg lastne pokojnine izplačuje tudi del vdovske pokojnine.

6. Pokojninska osnova

Višina pokojninske osnove, od katere se odmeri pokojnina, se od leta 2008 dalje praviloma določi na podlagi mesečnega povprečja plač, ki jih je zavarovanec prejel, oziroma od zavarovalnih osnov, od katerih so mu bili obračunani prispevki v katerihkoli zaporednih 18. letih zavarovanja po 1.1.1970, ki so zanj najugodnejša.

Vir: [ZPIZ](#)

[Na vrh](#)

6. TESTIRALI SMO: **Moj telefon je lahko vodič**

Avtor in sodelavec: *Jožef Gregorc*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Veste kaj pomenijo kratice GNSS, GPS, GLONAS... ali pa imena, kot so Compass, Galileo in tem podobna? Na nekaj teh vprašanj bo skušal odgovoriti pričujoči članek, hkrati pa bo skušal pojasniti, zakaj je moj ali vaš telefon, če je opremljen z navigacijo, lahko tudi naš, hm, vodič.

GNSS ali globalna satelitska navigacija se je rodila v 60 letih prejšnjega stoletja za potrebe ameriške vojske. Naloga tega sistema je bila predvsem pomoč pri natančnem določanju položaja tako prijatelja in lastnega plovila ali letala ter tudi sovražnika. Po enem od letalskih incidentov, ko je ena od ameriških letalskih družb nad ruskim ozemljem pomotoma izgubila enega od svojih letal, pa je vojska odprla sistem tudi za javnost, v izogib novim nesrečam v smislu nepooblaščenega prihoda v tuj zračni prostor.

Pri GNSS je pomembno, da naprava vidi vsaj 3 satelite, zaradi nenatančnosti ur v sprejemnih napravah pa je bolje, da jih vidi 4 ali več. V optimalnih okoliščinah lahko naprava sprejema signal tudi do osmih satelitov. Najbolj znan GNSS je ameriški GPS ali po naše globalni sistem pozicioniranja, ki ima v orbiti trenutno 28 delujočih satelitov in 2 rezervna, ter 5 postaj na Zemlji. Compass in Galileo sta v gradnji, Glonas pa je sistem, ki bi v prihodnje prvi znal konkurirati ameriškemu GPS-u. Za sprejem signala satelitov potrebujemo ustrezen sprejemnik, ki je lahko samostojna naprava (Garmin ali drugi), lahko pa je sprejemnik vgrajen v drugo napravo, kot so naši mobilni telefoni. Poleg sprejemnika potrebujemo tudi ustrezne karte (zemljevide) in programsko opremo, s katerimi potem sprejemnik upravlja in s pomočjo tega določa, kam moramo zaviti ali nam kaže, kaj lahko pričakujemo na poti. Sodobni sprejemniki imajo še druge dobrrote, kot so GSM/UMTS povezava, WLAN, Bluetooth, nekateri imajo FM radijski sprejemnik, odvisno od tega, za kakšne potrebe je sprejemnik grajen, ima tudi merilnik kalorij, ali pripomočke za pomorce/letalce.

V našem primeru je bil GPS sprejemnik vgrajen v telefon Nokia, uporabljamo pa programsko opremo Ovi Maps 3.04 s posodobljeno slovensko karto. Ideja tega preizkusa je bila, če lahko GPS naprava nadomesti vodiča po neznanih poteh. Testiral sem tako, da sem najprej s prižgano GPS napravo prehodil znano pot, kjer sem že lahko dobil prve ugotovitve, kar me je prignalo do tega, da sem za pravi test potreboval pomoč enega od videčih, ker se je izkazalo, da obstaja potencialna nevarnost, da me lahko naprava pelje tudi na sredino ceste ali pa mimo podhoda. Z videčo osebo sem opravil 2 testa na različnih lokacijah, ki sta bili med seboj oddaljeni več kilometrov, sam pa sem potem napravo še enkrat testiral na znani lokaciji kot preverbo, če ugotovitve, ki bodo spodaj zapisane, res držijo. Preden zapišem ugotovitve, je mogoče pametno povedati, kako priti do Ovi Zemljevidov. Če imate telefon, ki ima Ovi Zemljevide naložene v različici 3.03 ali 3.04 in imate na telefonu (Nokiji) naložen komplet Talks/Zooms ali komplet Mobile Speak/Mobile Magnifier lahko navigacijo uporabljate tudi slepi/slabovidni. Nekateri mi

boste očitali, da niso podprte vse funkcije zemljevidov in boste imeli prav, podprti pa sta najvažnejši in to sta vožnja (zavoj-za-zavojem) ter hoja (zavoj-za-zavojem). Ker je vožnja namenjena predvsem avtomobilistom, sem sam izbral hojo.

Predhodno sem moral v nastavitvah naložiti angleško vodenje (izbral sem vodenje z imeni ulic), ker v slovenskem jeziku govorne navigacije za hojo še ni.

Ko izbereš vožnjo/hojo, je potrebno potem izbrati, kako boš določil-a pot. Imaš 3 možnosti: iskanje prek zemljevida, pot domov, če imamo to točko določeno in shranjeno, ter nastavitev cilja, ki ponuja naslednje možnosti: zgodovina, išči, priljubljene in še enkrat možnost izbire lokacije z zemljevida, ki se prikaže na zaslonu naprave.

Za slepe sta aktualni predvsem možnosti išči in zgodovina. V možnosti išči vpišeš cilj potovanja kot ulico ali pa podjetje, ter od ponujenih možnosti izbereš tisto, ki ustreza tvojemu cilju, če cilja ni na seznamu, ponoviš iskanje z drugo možnostjo. V zavihku zgodovina je shranjenih nekaj zadnjih potovanj (iskanj), kar pomeni, da pogosto rabljena iskanja najdeš tudi v zgodovini, da ni potrebno znova in znova vnašati naslovov. S pritiskom na tipko OK pa se lahko veselica začne.

Na pot se odpravimo, ko telefon najde napravo in satelite (ko ne piše več: čakam GPS). Priporočljiva dodatna oprema so slušalke v obliki čepkov, da čim manj pridušijo zvoke iz okolice. Slušalke se vključijo v zato namenjen priključek, nato pa lahko telefon pospravimo v žep na bundi/jakni/hlačah...

Ko sem hodil, sem več ali manj lahko hodil po navodilih naprave, vendar je težava v tem, da zna naprava včasih odpovedati in se iz takega ali drugečnega razloga začne kujati. Tu je torej prva minus točka (stabilnost). To se zgodi predvsem na daljših poteh in ko kakšnega navodila navigacije ne upoštevam.

Druga minus točka je pri dajanju navodil. Večkrat se namreč zgodi, da na zaslonu sicer kaže pravo pot, govori pa ti drugo.

Kar bi lahko navigaciji očital ali pa tudi ne, je nenatančnost kart, ker te na možnost podhoda ne opozori in te želi včasih peljati kar po cesti.

Ima pa tako navigiranje tudi plus točke:

Ena izmed njih je vsekakor dobrodošla pomoč, ko pot sicer poznaš, nisi pa prepričan-a ali moraš zaviti zdaj ali pa na naslednjem zavoju (v primeru, da je karta natančna).

Prav tako pozdravljam, da navigacija pozna imena ulic, kar znatno olajša potovanje, pozna pa tudi bližnjice skozi parke in druge medprehode.

Ob zaključku navigacijo priporočim, ker je brezplačna (plačaš prenos podatkov, ko koristiš povezavo), ker te na poti načeloma ne ovira, na večini telefonov bi baterija mogla zdržati dogleden čas, torej čas, dokler ne pridemo do cilja in nazaj, če je ta cilj v nekem pametnem dometu.

[Na vrh](#)

7. DOBRO JE VEDETI: **Predstavitev knjige Dotik znanja: Slepi in slabovidni**

učenci v inkluzivni šoli

Avtor: *Roman Brvar*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Dejstvo je, da je vse več slepih in slabovidnih otrok vključenih v večinsko šolo. Žal pa tam ni na voljo primerne učno-didaktičnega gradiva in vsaj do neke mere usposobljenih učiteljev. Slepimi in slabovidni otroci so zaradi takšnega stanja prikrajšani, saj niso v enakopravnem položaju s polnočutnimi vrstniki.

Današnji čas narekuje hitro in kakovostno informacijo tako v procesu pouka kot v vsakdanjem življenju. Za učenca s težavami vidnega zaznavanja je pridobivanje informacij zapleteno, saj jih pridobiva pretežno po slušni in tipni poti oz. po okrnjeni vidni zaznavi. Informacije in s tem razumevanje vsebin, dejstev in pojmov je kakovostno le takrat, ko je prilagojeno dejanskemu zaznavanju posameznika. Zato mora biti v procesu pouka marsikatera informacija podkrepljena z neposrednim otipom na modelu ali predstavljena s tipno sliko.

Prevelik je svet, da bi ga z rokami objel in premajhne so nekatere stvari, da bi jih s prsti prijel ...

Za slepe je potrebno poiskati, narediti ali kako drugače prikazati nadomestno informacijo za slikovna in grafična gradiva. Glede na razvoj vključevanja slepih in slabovidnih dijakov v osnovno in srednje izobraževanje mora biti v srednji šoli bolj zastopana tiflopedagogika. Slepimi dijaki so izločeni prav iz tistih delov pouka, kjer bi lahko največ pridobili. Nekaj primerov: oproščeni so telesne vzgoje, terenskega dela in ekskurzij, orientacijskih pohodov, raznih vaj in praktičnega dela, zelo malo je ponazarjanj in nazornosti pri pouku, redko sodelujejo na tekmovanjih, oproščeni so dela na zemljevidu, grafu, preglednici. Vse te aktivnosti bi lahko izvajali tudi na teh šolah.

Dotik znanja

Knjiga *Dotik znanja* s podnaslovom *Slepi in slabovidni v inkluzivni šoli* je aktualna in dobrodošla informacija za učitelje, ki imajo v razredu vključene slepe ali slabovidne učence. Knjiga obsega dva dela, ki se med seboj dopolnjujeta in tvorita celovito informacijo o poučevanju slepih in slabovidnih.

Prvi del z naslovom – *Na poti k inkluziji* obravnava poglavja: Pričakovanja, starši in šola se pripravijo na vključitev, inkluzija v praksi, posebne komunikacijske poti, posebna znanja, posebna učila in učni pripomočki, prilagoditve učnih načrtov, posebni didaktični in metodični pristopi, nazornost, praktične oblike šolskega dela, inovativnost....

Drugi del z naslovom »Iz prakse« pa daje poudarek praksi. Tu bo učitelj dobil številne primere šolske prakse pri poučevanju slepih in slabovidnih otrok. Primer: kako

prilagajati učno gradivo za slepe in slabovidne učence, kakšne pripomočke in učila pri tem uporabiti, kako pripraviti ekskurzijo, obisk muzeja, izdelati ponazorilo, opraviti opazovanja, meritve, pristočasne aktivnosti, tekmovanja itd.

Gradivo za to prepotrebno knjigo je nastajalo skozi večletno pedagoško prakso v Zavodu za slepo in slabovidno mladino. Vključuje tudi odlomke referatov učencev, njihova likovna dela in učne pripomočke. Posebno težo imajo predstavljena učila, tipne tehnike in prikaz prilagajanja didaktičnih gradiv za slepe in slabovidne učence. Z nastopom inkluzije se posebna znanja didaktike in metodike na velika vrata selijo v redno izobraževanje. Del teh znanj je tudi posebna priprava na pouk s slepimi in slabovidnimi učenci, ki med drugim vključuje tudi preverjanje in ocenjevanje znanja. Z vključevanjem slepih in slabovidnih učencev v večinsko šolo je lahko upravičen strah učitelja pred neznanimi zahtevami inkluzije. Zato je prav, da se z njenimi izzivi tudi seznanimo. Knjiga se dobi v vseh večjih knjižnicah, knjigarnah in v Založbi Modrijan, Ljubljana.

Predstavljam kratek odlomek iz knjige (Dotik znanja): »Vključitev slepih in slabovidnih učencev je lahko za šolo, kamor učenec prihaja, inovativen projekt, ki lahko šoli, učencem in učiteljem veliko doprinese in omogoči učenje za življenje iz vsakodnevne prakse. Seveda je največji izziv za učitelja, ki mora vedeti, kako lahko uspešno pristopi, kakšne metode in oblike dela naj uporabi ter seveda, kaj naj vzame v roke. Pri poučevanju slepih in slabovidnih učencev je namreč potrebno poiskati, si pridobiti, narediti ali kako drugače prikazati nadomestno informacijo za slikovni in grafični material. Za nekatere slabovidne učence je lahko v pomoč povečalo, za slepe pa je vsaka grafična informacija le pojem brez vrednosti. Zato učenje slepih in slabovidnih zahteva inovativen pristop v načrtovanju in podajanju snovi.

Delo učitelja je že v osnovi inventivno. Pri poučevanju slepih in slabovidnih učencev pride domiselnost še toliko bolj do izraza ter lahko pripelje do številnih inovacij in prilagoditev. Prav inovacije, ki so prilagojene tipni, slušni in zmanjšani vidni zaznavi, omogočajo slepemu in slabovidnemu učencu ter učitelju uspešno delo v razredu. Nekatere so zelo preproste in zahtevajo le učiteljevo idejo, materialna izvedba je zanemarljiva. Mnoge lahko domisli le učitelj, ki ima že več izkušenj s slepimi in slabovidnimi učenci, pogosto je zahtevna tudi njihova izvedba. Zato je nujno, da se v inkluzivni šoli uporabljajo izkušnje, dognanja in uveljavljene inovacije, ki so skozi leta nastajala v Zavodu za slepo in slabovidno mladino. Z oživitvijo Centra za pomoč slepim in slabovidnim bo to specialno didaktično bogastvo lahko na voljo za izposojlo. ...

Vključitev

Vključujoča (inkluzivna) šola se še išče, zato ste vi in mi poklicani, da ji damo pravo težo in vsebino. Če nič drugega, je dosedanja inkluzija pretresla ustaljene pedagoške norme in povzročila dvome ter nove poglede. Z inkluzivno šolo se končno lahko pogleda na pedagoški pristop kot celoto brez deljenja na take in drugačne. V središče vstopa otrok v vsej svoji celovitosti in individualnosti. To pa je dobro, saj tak pogled na otroka omogoča več enakosti v procesu vzgoje in izobraževanja za vse. Na ta način pa se spreminja tudi okolje in nekateri stereotipi. Specialna pedagogika in s tem tudi tiflopedagogika z inkluzijo končno postajata del obče pedagogike. Zato bodo morale večinske vzgojno-izobraževalne ustanove k otrokom s posebnimi potrebami pristopiti le nekoliko drugače, se z njimi seznaniti in tudi upoštevati

principe in zahteve specialnega izobraževanja. Del te naloge lahko opravi tudi knjiga Dotik znanja. Inkluzija nikakor ni nekaj, česar bi se morali bati, ampak je lahko osvežitev za pedagoško prakso. Upravičen pa je lahko strah učitelja pred neznanimi zahtevami inkluzije. Zato je prav, da se z njimi seznanimo. «

Za uspešno vključevanje slepih in slabovidnih v večinske šole niso dovolj samo teoretična izhodišča, temveč uresničevanje le-teh v praksi. To pa niti slučajno ne more biti omejeno samo na izvajanje specialno-pedagoške pomoči s strani tiflopedagogov, temveč mora biti vključen celoten strokovni tim večinske šole, na katero se je vključil slep ali slaboviden učenec. Inkluzija bo tako uspešna le, če bodo upoštevani vsi ključni strokovni, izobrazbeni, osebni in socialni kriteriji, ki so nedeljivi v celoti integriranega izobraževanja posameznika.

Kaj pa starši?

V današnjih razmerah si težko predstavljamo inkluzijo brez aktivnega sodelovanja staršev. Starši pa ne smejo biti osamljeni. Pomagajo jim lahko tiflopedagogi, svetovalni delavci in učitelji na šoli. Starši vključenega otroka bodo potrebovali naslednje informacije:

- kako se bo njihov otrok vključil v novo okolje;
- kako mu bodo lahko pri tem v oporo;
- kako bodo sodelovali z učiteljem in drugimi člani strokovnega tima;
- katera specialna znanja in spretnosti bo njihov otrok potreboval za uspešno vključitev;
- kako bodo zagotovili specialne pripomočke in učila;
- katera dodatna znanja bodo potrebovali, da bodo lahko pomagali šolajočemu se otroku.

Starši potrebujejo določeno znanje in ustrezno svetovanje. Njihovo sodelovanje s šolo in ustanovo za slepe (Zavod za slepo in slabovidno mladino) mora temeljiti na odprtem partnerskem odnosu. Le takšen položaj staršev lahko pripomore k njihovi uspešni vlogi pri opravljanju odgovornih nalog vzgojitelja in pomočnika otroku pri delu v šoli in doma.

Pogled naprej

Današnji čas postavlja pred starše in učitelje nove izzive. Poleg izobraževanja je izjemno pomembna vzgoja. Opozorila nekaterih šolskih sociologov o razvajanosti otrok so še kako na mestu. Bogdan Žorž je v svoji knjigi Razvajenost, rak sodobne vzgoje, zapisal: »Razvajanje ni v tem, ker bi imeli otroka preveč radi, marveč v tem, ker ga s tem prikrajšamo za pomembne izkušnje, brez katerih bo v življenju težko shajal.« Še posebno usodna je lahko razvajenost za slepe in slabovidne učence. Starši morajo biti otroku v oporo kot partnerji in svetovalci. Omogočiti mu morajo optimalne pogoje za domače delo in prosti čas.

Projekt vključitve lahko zaživi, če med seboj sodelujejo vsi udeleženci: učenec, starši, šola in specialna ustanova. Izjemno pomembno pa je tudi pravilno informirano in ozaveščeno okolje, kjer poteka vzajemen proces prilagajanja okolja in posameznika. Slep ali slabovidni učenec ne sme biti breme za šolo. To pa se lahko zgodi, če na

vključitev niso pripravljene vsi udeleženci: šola kot celota in vsi učitelji v njej, slepi oziroma slabovidni učenec in njegovi videči sošolci, pa tudi starši.

Ob zaključku te predstavitve pa še izsek iz članka prof. dr. Darje Kobal Grum z naslovom Kot biser v školjki: »Med knjigami, ki so bile izdane lani, vsekakor ne moremo prezreti odlične knjige Romana Brvarja, učitelja zgodovine in zemljepisa in izvrstnega poznavalca poučevanja slepih in slabovidnih. Knjiga (izdala jo je založba Modrijan) se ponuja kot biser v školjki, saj je tovrstne literature kljub gostoti besed in razprav o inkluziji slepih in slabovidnih otrok pri nas bore malo. Knjiga je izrazito praktičen in na profesionalnih izkušnjah temelječ prispevek, ki bo prav vsakemu učitelju, ki v svoj razred pričakuje slepega ali slabovidnega učenca ali pa ga že poučuje, v veliko pomoč in oporo. Zanimiva je tudi za svetovalne delavce, spremljevalce slepih učencev, ravnatelje, specialne pedagoge, psihologe, knjižničarje in starše. Ta široka namembnost je še posebej spodbujena z dejstvom, da sta metodika in didaktika poučevanja v inkluzivnem razredu s slepim ali slabovidnim učencem še vedno veliko premalo poznana. To pa ima lahko veliko negativnih posledic tako za posameznike kot za sodobno družbo. Dotik znanja naj se dotakne vsakega izmed nas« (Šolski razgledi, 2011, št. 6, str. 11).

Knjiga Dotik znanja se dobi v vseh večjih knjigarnah in v Založbi Modrijan, Ljubljana, ki je knjigo izdala. V običajnem tisku si jo lahko izposodite v knjižnicah po Sloveniji. V elektronski obliki pa knjigo lahko dobite v knjižnici na Zvezi slepih in slabovidnih Slovenije.

Kontakt: roman.brvar@siol.net

[Na vrh](#)

8. NAMIGI IN NASVETI: Učinkovito iskanje z Googlom – drugič, YouTube kot predvajalnik glasbe

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

65. Učinkovito iskanje z Googlom - drugič

Poglejmo si še nekaj priročnih nasvetov za učinkovitejše guglanje:

Iskanje natančno določenih nizov

Če želimo, da Google išče natančno takšno zaporedje oziroma niz besed, kot smo ga vtipkali v orodno vrstico za vnos iskalnega niza, takrat na začetek in konec niza vtipkamo narekovaje, npr.: "mi se imamo radi" ali "skype 5.0" ali "elizabeta II".

Kombiniranje ukazov

Pluse, minuse in narekovaje lahko v iskalnem nizu kombiniramo in si tako oblikujemo sebi prilagojeno iskanje.

Iskanje po določeni spletni strani

Googlu lahko ukažemo, da iskani niz išče samo po določeni spletni strani, na kateri sami želimo. V takšnem primeru za iskanim nizom napravimo presledek in nato vtipkamo site: (besedo site in dvopičje), nato pa takoj brez presledka vtipkamo spletni naslov, npr.: pravice ugodnosti site:www.zveza-slepih.si

Iskanje kontaktnih podatkov

Večkrat bi radi poiskali kontaktne podatke nekega podjetja ali ustanove, pa jih na njihovih spletnih straneh težko najdemo. Google nam pri tem zelo pomaga. Če želimo npr. poiskati kontaktne podatke Zveze potrošnikov Slovenije, bomo v iskalno okence vtipkali: kontakt site:www.zps.si

Iskanje po končnicah domen

Če želimo iskanje omejiti zgolj na spletne strani znotraj ene države, bomo za ukazom site: brez presledka vtipkali domeno tiste države. Če bi npr. želeli o Charlesu Darwinu iskati zgolj po slovenskih spletnih straneh, bomo v iskalno okence vtipkali: charles darwin site:.si

Iskanje katerekoli besede

Z ukazom * (zvezdica) Googlu povemo, naj med iskanjem na mestu te zvezdice upošteva katerokoli besedo ali celo več besed.

Če zvezdico vtipkamo na koncu iskalnega niza, bo Google iskal njegovo nadaljevanje. Zato bo med rezultate najprej uvrstil zadetke, kjer iskalnemu nizu sledi še nekaj besed oz. ki nadaljujejo iskalni niz. Primer: edison je izumil *

Zvezdico lahko uporabimo tudi med besedami, če želimo Googlu naročiti, da je lahko med besedami na mestu zvezdice še kakšna ena ali več besed. Primer: vesela * jesen

Iskanje znotraj razpona števil

Včasih bi radi poiskali nekaj, kar nas zanima samo znotraj določenega območja. V takšnem primeru med dve količini, znotraj katerih iščemo zadetke, vtipkamo .. (dve piki druga za drugo). Če npr. kupujemo avto, za katerega smo pripravljene odšteti le 1000 € do 1500 €, bomo v iskalno okence vtipkali: avto 1000€..1500€

Povezava: <http://www.google.si/>

Vir: Mislim sem, da obvladam Google, M. Mazzini, 2009

66. YouTube kot predvajalnik glasbe

YouTube je zelo priljubljen portal, mnogi ga uporabljamo največkrat za iskanje in predvajanje glasbe. Pri tem pa imamo kar nekaj dela, saj se moramo, ko se predvajanje izbrane skladbe zaključi, ponovno priklopiti na portal in poiskati novo skladbo. Da ne bi imeli toliko odvečnega in nadležnega dela po vsaki izbrani in poslušani skladbi, si lahko pomagamo z zelo zanimivo in enostavno spletno aplikacijo z imenom Tubalr, ki je brezplačna.

Na portalu YouTube aplikacija Tubalr poišče najboljše skladbe izbranega izvajalca in jih razvrsti v seznam (Playlist). Če imamo radi glasbo različnih izvajalcev, imamo na voljo možnost, da nam aplikacija samodejno poišče glasbo, ki se ujema z našimi željami. Če dvakrat vpišemo istega izvajalca, aplikacija spremeni vrstni red predvajanja glasbe, tako da nam ni nikoli dolgčas.

Aplikacija Tubalr se je hitro prijela pri ljubiteljih glasbe, o njeni uporabnosti se lahko prepričate tudi sami. Na voljo je na spletnem naslovu <http://goo.gl/KOwxF>. Kliknite na to povezavo in na strani, ki se odpre, v iskalno okence vtipkajte ime skupine ali izvajalca, ki ga želite poslušati ter kliknite gumb Only (samo) ali Similar (podobno). Aplikacija bo na portalu YouTube poiskala najboljše skladbe izbrane skupine oz. izvajalca (Top Videos) ter jih predvajala po seznamu, ki ga je oblikovala. Če se registrirate oz. odprete račun (Account), si lahko najljubše skladbe tudi shranjujete.

Aplikacijo Tubalr sem preizkusil, dejansko je zelo pripravna in jo ljubiteljem glasbe zelo priporočam!

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com>

Povezava: <http://goo.gl/KOwxF>

[Na vrh](#)

9. OGLASNA DESKA: **Vabilo k aktivnemu Sodelovanju slepih in slabovidnih na področju likovne umetnosti**

Predstavitev projekta Sodelujem, Skupaj Integrativno na področju kulture

Avtor: *Katja Sudec*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Sodelujem, Skupaj Integrativno na področju kulture je projekt, ki se od 18.1. 2012 aktivno odvija v Galeriji Škuc in na drugih ljubljanskih likovno-kulturnih institucijah. Ciljni skupini projekta so osebe z invalidnostjo in kulturni delavci. Oboji preko sklopov delavnic in predavanj projekta aktivno sodelujejo in pridobivajo specifična metodološka znanja za večjo vključenost oseb z invalidnostjo na kulturnih institucijah. S tem si povečujejo možnosti svoje zaposljivosti v kulturnih institucijah.

Projekt se osredotoča na usposabljanje za kulturni menedžment samoiniciativno predlaganih dopolnilnih projektnih modelov na izbrani kulturni instituciji in svetovanje o programih, ki konkretno zadevajo animacije vodstev ob razstavnih in muzejskih postavitvah, usposobljenost za sporočanje informacij o razstavah in muzejskih postavitvah (informativnih besedil na predstavitvenih prospektih, internetni strani, ipd., za slepe in slabovidne).

Obe skupini sta ob zaključku sposobni v timskem duhu pripraviti predlog ter ga tudi izvesti.

Program usposabljanj je razdeljen na štiri sklope (vpogled v kulturno politiko; delo z ranljivimi družbenimi skupinami; prakse dela na področju kulture in umetnosti; praktična priprava predlogov udeležencev), ki se odvijajo v obliki predavanj, dostopnih za širšo javnost in delavnic za aktivno delovno skupino projekta. Tako vsebinsko projekt ponuja vpogled v strukturo dela v kulturnih institucijah – muzejih in galerijah. Uvodni prvi del je namenjen jasni opredelitvi poklicnih profilov v muzeju in galeriji, kar omogoča lažjo umestitev posameznikove vloge in identifikacijo vlog zaposlenih znotraj kulturne institucije. Projekt ponudi tudi pregled kulturne politike Slovenije, s čimer dobijo udeleženci informacije o tem, kje, kako in zakaj iskati finančne vire ter kaj pričakovati od določene institucije. V drugem delu se udeleženci skupaj izobražujejo o metodologijah dela z ranljivimi skupinami, v tretjem pa nadaljujejo s spoznavanjem praks dela z in za ranljive družbene skupine – slepe in slabovidne v kulturni instituciji. V zadnjem delu so povabljeni k pripravi skupnega predloga za dopolnitev kulturno-umetniškega programa. Zanj pripravijo finančni predračun, vsebino in metodologijo. Dolgoročno so udeleženci sposobni medsebojne komunikacije, izoblikovanja predlogov sprememb v kulturnih institucijah in tudi izvedbe ob odobritvi predloga.

Med usposabljanjem so obravnavani tudi evalvacijski načini izvedenih projektov, kar omogoča samonadzor nad uspešnostjo opravljenega projekta in spodbuja kvalitativne spremembe dela.

V projektu se izvajajo primeri učinkovitih praks iz tujine, kajti v projektu kot predavatelji sodelujejo tudi tuji strokovnjaki, ki že dolgo uspešno integrirajo invalide oziroma sami uspešno delujejo kot osebe z invalidnostjo (slepi in slabovidni) na polju kulture in vplivajo na razvoj podobnih programov po svetu. Projekt so podprli tudi domači strokovnjaki, ki natančneje predstavljajo lastne izkušnje ter posebnosti dela v Sloveniji.

Tako se na listi predavateljev znajdejo: Zdenka Badovinac (direktorica Moderne galerije in Muzeja sodobne umetnosti), Dr. Evgen Bavčar (teoretik in fotograf), Rajka Bračun (pedagoginja v kulturi in kustosinja), Katja Beck Kos (samostojna producentka v kulturi), Simon Kardum (direktor Kina Šiška), Dr. Aksinja Kermauner (specialna in rehabilitacijska pedagoginja, docentka na Pedagoški fakulteti Koper), Jovana Komnenič (vodička po muzejih in galerijah v Berlinu), Tevž Logar (umetniški vodja Galerije Škuc), Polona Lovšin (umetnostna zgodovinarica), Borut Rovšnik (vodja programov za otroke in programov evalvacije v Mestnem muzeju Ljubljana), Dirk Sorge (umetnik na področju zvoka in novih medijev, študent psihologije), Katja Sudec (samostojna pedagoginja in svetovalka v kulturi, koncipiranje ter vsebinsko vodenje projekta SODELUJEM), Boštjan Vernik Šetinc (diplomirani pravnik, zagovornik načela enakosti pri Uradu Vlade RS), Anja Winter (vodička za slepe in slabovidne v številnih kulturnih institucijah v Berlinu) ter drugi. Hkrati so nas v Ljubljani sprejeli v galeriji Equrna (direktorica Taja Brejc Vidmar), Ministrstvo za kulturo, oddelek likovna umetnost (Sekretarka direktorata za likovno umetnost Judita Krivec Dragan), na SCCA (mag. Marija Mojca Pungerčar, Dušan Dovč, Maša Ekar in Mateja Lazar), MSUM (Adela Železnik) in ne nazadnje na Centru za pomoč slepim in slabovidnim ter Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije (Tomaž Wraber in Bogdan Saksida).

Izbran način interdisciplinarnega in timskega dela spodbuja sodelovanje strokovnjaka iz kulturne institucije ali umetnika z osebo z invalidnostjo ob vzpostavitvi predlaganega projekta. Zato potekajo usposabljanja sinhronizirano – oboji se sočasno udeležujejo tako predavanj, ki zadevajo delo na kulturnih institucijah, kot tudi dela z osebami z invalidnostjo. Hkrati skupini izmenjujeta mnenja in znanja ter se pri delu spoznavata, saj je za kakovosten dialog potrebno razumevanje drug drugega. Ta način omogoča učinkovito izmenjavo izkušenj in znanja. Na koncu gre tudi za motiviranje in pritegnitev širše javnosti k predstavitvi umetnosti oziroma k muzejskim in galerijskim postavitvam. Nenazadnje gre tudi za ozaveščanje družbe ter širjenje njene razgledanosti, odprtosti, prilagodljivosti in tolerantnosti.

Ob zaključku le povzetek razmišljanja gospoda Evgena Bavčarja: Osnovne človekove pravice predvidevajo za osebe z invalidnostjo enake možnosti tudi v dostopu do informacij – dokler ni informacije, tudi ni potrebe po njej – kar je v primeru vključevanja oseb z invalidnostjo, še posebej slepih in slabovidnih, pereč in ponavljajoč problem. Treba bi bilo omogočiti prost pretok informacij in izbrano družbeno skupino informirati o obstoju programskih dejavnosti in prikazovanj. Ta skupina ljudi nam hkrati lahko poda znanja, ki nam razširijo pogled in delovanje.

Projekt je v tem času dosegel v Ljubljani za prvo izvajanje veliko število posameznikov tako laične kot strokovne publike. Aktivna skupina pa že delovno pripravlja svoje predloge novo nastajajočih projektov.

Usposabljanje se bo maja ponovilo še v Mariboru, zato vas v tem informativnem besedilu že vabimo k sodelovanju.

Usposabljanja se bodo v Mariboru odvijala večinoma na Društvu za slepe in slabovidne, kjer so projekt sprejeli odprtih rok, na čelu s predsednico društva, gospo Ivico Kotnik.

Za informacije o natančnem datumu pričetka predavanj ter o prvem javnem dogodku pa vas vabimo, da spremljate objave na vaših odzivnikih. Na vašo željo pa vam to informacijo aprila posredujemo tudi po e-pošti.

V pričakovanju osebnega srečanja z vami vas vljudno vabimo k sodelovanju!

Prijavitelj projekta je Društvo Škuc, Galerija Škuc, sam projekt Sodelujem pa delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov, razvojne prioritete: »Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti«; prednostne usmeritve: »Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti«.

Opomba: Projekt se zaveda šibke privzete uporabe besede invalid, kar smo po premisleku nadomestili s poimenovanjem: oseba z invalidnostjo. Dr. Evgen Bavčar pa opozarja, glede na tuje standarde, še na naslednje možne zamenjave: invalid z besedno zvezo oseba z odvzeto svobodo. Za besedno zvezo ranljiva družbena skupina predlaga skupina v položaju ranljivosti, izraza slep in slaboviden pa nadomešča z oseba brez oz. s prikrajšanim vidom. Projekt zaradi terminološke kompleksnosti in nejasnosti vključuje predavanja različnih strokovnjakov s področja teorije dela z ranljivimi družbenimi skupinami, z namenom ozavestiti ta vidik izbora primernejše nediskriminatorne terminologije. Sam termin invalid v tem trenutku uporabljamo v skladu z razpisno dokumentacijo ter prevodom Splošne konvencije o pravicah invalidov. V času projekta si pravtako prizadevamo za predlog najprimernejšega izrazoslovja.

Informacije o projektu si lahko ogledate na: <http://www.so-delujem.com/projekt-sodelujem> ali jih pridobite preko e-pošte projektsodelujem@gmail.com (Katja Sudec, vsebinski vodja projekta, ter Sergeja Bevc, asistentka). Z veseljem vam odgovorimo na vsa dodatna vprašanja!

[Na vrh](#)

10. NOVIČKE: SkypeTalking

Avtor in sodelavec: *Jure Srebrović*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

V naslednjih vrsticah predstavljam programski dodatek SkypeTalking, dodatek, ki omogoča slepim in močno slabovidnim lažje rokovanje s Skypom, programom za brezplačno internetno telefonijo.

Kaj je SkypeTalking?

To je program, ki omogoča, da je Skype - program za brezplačne klice preko interneta bolj dostopen slepim in močno slabovidnim osebam. To mu omogoča Skype Appy Wrapper skupaj z vašim bralnikom zaslona ali podporo SAPI5 (Speech Application Programming Interface). SkypeTalking od programa Skype zbira informacije in jih na bolj enostaven način posreduje vam, hkrati pa od vas sprejema informacije in jih prav tako pošilja Skypu. SkypeTalking deluje z vsemi različicami Skype od 3.0 do zadnje in bo deloval, vse dokler bo v Skype integriran Appy Wrapper, ki je programček v Skypu in vsem Skype dodatkom sporoča ali pa od njih sprejema informacije, povezane s samim Skypom. SkypeTalking najavlja večino opozoril s strani Skypa. Podprte niso samo nove informacije, ki so prišle s Skype verzijo 4 in dalje, saj le te niso registrirane v Appy Wrapperju. Appy Wrapper se je namreč prenehal posodabljati s Skypovo različico 3.8.0.188, kljub vsemu pa SkypeTalking na Skypu zelo dobro deluje. Prav tako v SkypeTalking iz istega razloga ni podprt chat na Facebooku, profili in osebna sporočila uporabnikov pa so podprta le, če vsako osebo vsaj enkrat v življenju kliknete tako, da odprete njegovo okno. V nasprotnem primeru se vam prikažeta zgolj ime in polje SkypeName, ki je pri Facebooku vedno xmpp in koda, sicer pa vam sporoči, da ta uporabnik ni potrjen, da bi vas lahko kontaktiral. Ostale stvari pa odlično delujejo.

SkypeTalking vam lahko najavi vsa vaša stanja, stanja vaših prijateljev, odhodne in dohodne klice, datotečne prenose in še mnogo več. S SkypeTalkom lahko prav tako lažje dostopate do nekaterih stvari, kot so seznam stikov, profili uporabnikov itd. SkypeTalking, za razliko od ostalih dodatkov, ki so bili narejeni pred njim, ne omogoča zgolj branja informacij, ampak ima tudi svoja okna, da lahko stvari v Skypu lažje izvedete. Tako na primer vam ni potrebno oditi na Skypov seznam stikov, temveč zgolj odprete SkypeTalkov seznam stikov in se po njemu brez težav pomikate po vaših stikih, saj je seznam narejen v načinu list view s petimi stolpci: ime, skype ime, stanje, besedilo razpoloženja in stolpec zadnjič viden, ki pa jih slepi uporabniki, če nimate SkypeTalkinga, v novejših različicah Skype sploh ne vidite več.

SkypeTalking je izdelal moj prijatelj Hrvoje Katić iz Zagreba, ki je zelo močno slaboviden, lahko bi dejali slep. Program je bil prvenstveno izdelan za brezplačen bralnik zaslona NVDA, saj se na začetku preko tega ni dalo v Skypu skoraj nič videti in najti. SkypeTalking je v prvih različicah zgolj bral in izgovarjal podatke, kot so chat, stanja stikov in klici, nato pa je Hrvoje razširil SkypeTalking z novimi možnostmi, uvedel je Skypove lastne obrazce oziroma okna in razširil podporo tudi na ostale bralnike zaslona. Trenutno SkypeTalking podpira naslednje bralnike zaslona: Jaws,

Window-Eyes, System Access, Dolphin proizvodi Hal/Supernova, NVDA in pa s SAPI5 govorom, če nimate nameščenega nobenega od navedenih bralnikov zaslonske slike.

Program je narejen iz dobre volje in je brezplačen. Podpira seveda tudi brajico, razen pri klasičnem SAPI5 govoru. Program SkypeTalking so poleg angleščine in hrvaščine, ki jo je že od začetka izdelal Hrvoje, s prostovoljci, ki so se mu prostovoljno javili, prevedli v naslednje jezike: arabski, beloruski, bolgarski, češki, danski, nemški, španski, finski, francoski, hebrejski, madžarski, italijanski, japonski, gruzijski, latvijski, litvanski, makedonski, malajski, poljski, portugalski, ruski, srbski, turški, ukrajinski, kitajski in seveda tudi v slovenski jezik, v katerega sem SkypeTalking prevedel jaz, kar v praksi pomeni, da vam SkypeTalking vsa opozorila izgovarja v slovenščini, seznam stikov se vam prikaže slovenski, čarovnik za ustvarjanje SMS sporočil, skratka vse, kar je v SkypeTalkingu, je slovensko. To, kaj vam bo SkypeTalking izgovarjal in česa ne, lahko nastavite v nastavitvah SkypeTalking, ki jih dobite tako, da pritisnete kombinacijo alt control shift in p. SkypeTalkovi ukazi delujejo, neglede na to, kje v računalniku se vi trenutno nahajate, saj SkypeTalking deluje v ozadju v system trayu.

Kako namestimo skypeTalking?

Najprej moramo imeti nameščeno aplikacijo Skype in ustvarjen Skype račun. Potem, ko smo se s Skype prijavili, gremo na internetno stran:

<http://code.google.com/p/skypetalking/>, s katere prenesemo programček SkypeTalking na naš računalnik. Program lahko dobimo v dveh različicah.

Prva je portable (prenosna različica). To pomeni, da se program ne namesti, ampak ga zgolj prekopiramo nekam na disk in ga odpremo. Vendar je dosti bolj priporočljiva namestitvena različica, ki se po prevzemu s spleta namesti na računalnik kakor vsak drug program. Trenutno zadnja uradna različica SkypeTalkinga je 0.9.6, ki ga lahko prenesemo s povezave:

http://skypetalking.googlecode.com/files/SkypeTalking_0.9.6_Setup.exe.

Ko program namestimo, se odpre Skype-ovo opozorilo za avtorizacijo SkypeTalkinga, v tem primeru moramo pritisniti tipko tab in potrditi gumbek allow. Ko to potrdimo, smo s tem dovolili SkypeTalkingu, da začne uporabljati Skype in bralnik zaslona vam bo povedal. SkypeTalking je pripravljen, trenutno vpisan uporabnik je X X X (vaše polno ime, ki ga imate vpisanega v Skype profilu). Opozorilo: Če v Skypu nimate nastavljenega pogleda na compact view, kar pomeni, da imate default in je vse v enem oknu, je velika verjetnost, da opozorila ne boste opazili. V tem primeru je potrebno ročno potrditi SkypeTalking. To pa storimo tako, da odidemo v Skypu v meni Tools, izberemo Options, nato izberemo Advanced in se s tabom premaknemo do povezave Manage other programs access to skype. Ko izberemo to povezavo, (link) moramo s tabom poiskati SkypeTalking, običajno je to edini program, ki je napisan, v nasprotnem primeru se ga najde s puščico in nato s tabom izbrati change. Ko smo potrdili change, pa s tabom odidemo do mesta, kjer reče Do not allow program to use skype. Nato s puščico gor izberemo Allow program to use Skype. Ko smo to naredili in potrdili z enter, lahko zapremo Options in SkypeTalking bo pričel z delovanjem.

Sama namestitev je sprogramirana tako, da se po namestitvi kot jezik izbere auto, v našem primeru bo v veliki meri sicer to res slovenščina, vendar bodo gumbki: v redu,

prekliči, uporabi in zapri ostali angleški. Zato se priporoča, da v SkypeTalking nastavitvah po namestitvi izberemo ne auto, pač pa slovenščina. Ko smo vse to postorili, SkypeTalking namestili in ga avtorizirali s Skypom, lahko prične program z delovanjem.

Še eno opozorilo! Če imate nameščeno v samem Skypu, da se vam zaganja s sistemom Windows, morate v SkypeTalkingu obvezno izbrisati kljukico na možnosti samodejno zaženi Skype skupaj s SkypeTalkingom, sicer lahko pride do zmešnjave.

Kako uporabljamo SkypeTalking?

Program kot ukaze uporablja kombinacijo tipk alt, control in shift, oziroma desni alt in shift. Vsi ukazi torej vsebujejo te 3 tipke plus tipko, ki je specifična za določen ukaz.

Nekaj najpomembnejših ukazov in storitev SkypeTalkinga

SkypeTalking lahko izvršuje določena opravila ali vam prikaže obrazce, s katerimi je delo bistveno lažje. Od lastnih oken, neodvisnih od Skypovih, vsebuje naslednja okna: Seznam stikov (alt + control + shift + f 11). Hitro klicanje (2 krat alt + control + shift + l), tukaj imamo edit, v katerega vpišemo Skype ime našega stika, če pa delamo konferenco, pa imena, ločena z vejicami. Če kombinacijo pritisnemo samo enkrat, nam zgolj pove ali je klic z osebo: aktiven, na čakanju ali prekinjen. Pisanje SMS sporočil Alt + control + shift + S) je narejen tako, da je prvi edit za vnos telefonske številke, pri čemer mora ta nujno biti napisana v mednarodnem formatu +386xxx, ko pa damo ponovno enter, dobimo način edit za vnos besedila. Opomba: Pošiljanje SMS sporočil je možno samo, če imamo na Skype računu kupljen kredit. SkypeTalking nas samodejno z zvočnim signalom opozori, ko število znakov doseže ceno enega SMS sporočila. Možnosti, ki pa nimajo svojih oken pa so: Alt + ctrl + shift + d trajanje klica, alt + ctrl + shift home se oglasimo, če pa je klic že aktiven, pa ga damo izmenično na čakanje ali v tek, end je za prekinitev zveze, page up je za delanje konference, page down pa za vklop ali izklop mikrofona. Ostale bližnjice pa predlagam, da si pogledate kar sami, tako da greste v SkypeTalkingu na nastavitve (alt + control + shift + p), s puščico dol ali tipko end do tipkovne kombinacije in potem imate s tabom list view z vsemi bližnjicami in opis, kaj se zgodi, če se pritisne to in to. Tipkovne kombinacije lahko pregledujete tudi z načinom za učenje (alt + control + shift + k). Ko to kombinacijo ponovno pritisnemo, se način za učenje izključi.

Pomembno: SkypeTalking ponuja nekaj drobnih storitev, ki jih predvsem slepi uporabniki Skypa, novejšega od 3.8.0.188, sploh nimajo več, nekaterih pa nimajo niti videči. Statusov Not Available (Nedostopen) in Skypeme (Pokliči me) imamo od Skypove verzije 3.8 dalje le še SkypeTalkingovci, saj so v uradnem Skypu onemogočene. Prav tako slepi ne moremo več videti v novejših Skypih, kdaj je bil kdo nazadnje viden oziroma prisoten (vpisan) v Skype. SkypeTalking pa to prikaže tako v seznamu stikov, kot tudi v njihovih profilih. Pri Datotečnih prenosih lahko vidimo poleg prej omenjenih podatkov še, zakaj točno je bil prenos preklican. Ko se SkypeTalking zažene, prične vsa stanja naših stikov in vse druge dogodke beležiti v RAM, med njimi pa se pomikamo z ukazoma alt + control + shift + vejica ali pika. Z znakom minus (dash) pa določimo, katero vrsto dogodkov bomo pregledovali.

Za ostala pojasnila sva vam na voljo avtor Hrvoje Katić na naslovu: hrvojekatic@gmail.com, ali pa jaz na naslovu: jure.srebrovic@guest.arnes.si.

[Na vrh](#)

© 2002-2012, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)